ՍՓՅՈՒՌՔՈՒՄ

ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՎՈՅ ՀՅՈՒՍԻՍԱՅԻՆ ՍՄԵՐԻԿԱՅԻ ՍՐԵՎԵԼՅԱՆ ԹԵՄԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ 1956—1957 ՏԱՐԵԾՐՋԱՆԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐԸ

Թեմական խորհուրդի կազմը.— *Թեմական առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե սրբազան արքեպիսկոպոս Գալֆայանի նախագահության տակ Թեմական խորհուրդիս կազմը նախորդ տարվան նման կրաղկանար ըստ հետևյալին.*

Պր. Տատուր Տատուրյան՝ ատենապետ, արժանապատիվ Տ. Լևոն քահանա Առաքելյան՝ փոխ-ատենապետ, պր. Լևոն Արալանյան՝ ատենադպիր, պր. Տիգրան Սմսարյան՝ գանձապահ, արժանապատիվ Տ. Վրթանես ավագ քահանա Փափազյան, արժանապատիվ Տ. Արտեն քահանա Աշճյան, արժանապատիվ Տ. Բաբգեն քահանա Մադասուտյան, պր. Ռիչարդ Գրեգորի և պր. Նշան Շահինյան՝ խորհրդականներ:

Թեմական խորհուրդս տարվան շրջանին գումարած է 12 հերթական և մեկ բացառիկ նիստ՝ առաջնորդ սրբազանի կամ իր փոխանորդի նախագահությամբ:

Այս տարի կլրանա Թեմական խորհուրդի անդամներեն հինգին պաշտոնաշրջանը, և Թեմական պատգամավորական ժողովը պիտի կատարե նոր ընտրություն:

Առաջնորդ սրբազանի Ս. էջմիածին մեկնումը.— *Առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Մամբրե սրբազան արքեպիսկոպոս Գալֆայան, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի գահակալության երկրորդ տարեդարձի առթիվ, գնաց էջմիածին՝ մասնակցելու այդ առթիվ տեղի ունեցած հանդիսությանց: Սրբազան Հայրը մեկնեցավ հոկտեմբեր 10-ին և վերադարձավ դեկտեմբեր 4-ին:*

Պաշտոնեություն.— *Անցնող տարեշրջանին, առաջնորդարանի պաշտոնեությունը մնաց նույնը: Արժանաշնորհ Տ. Վարդան քահանա Մկրյան՝ առաջնորդական փոխանորդ, պր. Սուրեն Մանվելյան՝ դիվանապետ, տիկին Զապել Նալպանդյան և տիկին Նորա Այվազյան՝ քարտուղարներ, և ուսանող Անդրանիկ Հալլաճյան՝ մասնակի ժամերով:*

Թեմական կազմակերպություն.— *Ընթացիկ տարվան մեջ մեր թեմական կազմակերպությունը կրաղկանար 42 ծխական համայնքներե, որոնցմե 39 համայնքներ ունին իրենց սեփական եկեղեցական շենքերը, իսկ 3 համայնքներ կծրագրեն ունենալ իրենց եկեղեցիները:*

Հոգևորական դասը.— *Մինչև Թեմական պատգամավորական ժողովի գումարումը, բացի առաջնորդ սրբազանեն, 25 եկեղեցականներ կպաշտոնավարեին թեմիս մեջ:*

Առաջնորդարանի պաշտոնաթերթը.— *«Հայաստանյայց Եկեղեցի» պաշտոնաթերթի հրատարակությունը կանոնավոր շարունակվեցավ, խմբագրությամբ բարեշնորհ Գրիգոր ավագ սարկավագ Գալուստյանի:*

Անցյալ տարվա Թեմական պատգամավորական ժողովի որոշման համաձայն Խորհուրդս կազմեց «Հայաստանյայց Եկեղեցի»-ի խմբագրական մարմին մը. իսկ կարդ մը հովիվներու և ծխական խորհուրդներու,

ինչպես նաև դրասենյակի շանքերով կարելի եղած է շուրջ հարյուր նոր բաժանորդներ ապահովել։ Թերթի տնտեսական վիճակը բարվոքելու համար հանձնախումբ մը կազմվեցավ, սակայն կարելի չեղավ ընթացք տալ։

Մայր Եկեղեցվո և Մշակութային տան հանձնաժողով.— Մայր Եկեղեցվո և Մշակութային տան հանձնաժողովի տնօրեն և գանձապահն է պր. Հայկ Գավուզեյան, իսկ հանգանակիչ հանձնախումբի ատենապետն է պր. Զոզեֆ Զորպաճյան։

Հանձնաժողովը ծրագրած է շուտով սկսիլ առաջնորդարանի և Մշակութային տան շենքերու շինության։ Մանոթ է, որ այս շենքերեն առաջինը պիտի կառուցվի Սարգիս և Հովհաննես Տիարպեքիրյան եղբարց կողմե եղած 200 000 դոլլարի նվիրատվությամբ. իսկ երկրորդը՝ Կյուլապի Կյուլպենկյան հիմնադրամի մարմնույն կողմե եղած 250 000 դոլլարի նվիրատվությամբ։

Հանձնաժողովը նաև պատրաստած և քաղաքապետարան ներկայացուցած է կառուցելի շենքերուն հատակագծերը, որոնք վավերացված են արդեն և ներկայիս տուներուն մեջ բնակող վարձակալներուն օրինական պայմանաժամ տրված է, որ պարպեն հարկաբաժիններն ու խանութները, որպեսզի շենքերը վար առնվին ու շինության ձեռնարկվի։

Հանձնաժողովը բացած է թեմի ժողովուրդեն անձ գլուխ տարեկան 25 դոլլարի (երկու տարվան համար) նվիրատվության արշավը։ Դիտելի է, որ ցարդ վիճակիս համայնքները հարկ եղած կարևորությամբ չեն օժանդակած այդ արշավին։ Պարտականություն կիյնա թեմի հոգևոր հովիվներուն, ծխական խորհուրդներուն և թեմական պատգամավորներուն վրա ուժ տալ հանձնաժողովին, որպեսզի կարելի ըլլա արդյունավոր ընծայել բացված արշավը և գլուխ հանել Մայր Եկեղեցվո շինության ծրագիրը։

Առաջնորդարանի Օժանդակ միություն.— Առաջնորդարանի Օժանդակ միությունը, որուն ատենապետուհին է տիկին Սոֆի Թովմասյան և գանձապահը պր. Հարություն Թադոսյան, ունի ներկայիս 15 մասնաճյուղեր թեմի համայնքներուն մեջ։ Հոկտեմբերին մեջ, հայ մշակույթի տունին առթիվ, թե՛ Օժանդակի կեդրոնական խորհուրդը Նյու-Յորքի մեջ, և թե՛ մասնաճյուղերեն ոմանք հայ մշակույթին նվիրված որակավոր հանդեսներ կազմակերպեցին։

Օժանդակ միության կեդրոնական խորհուրդը տարվույս ապրիլին սկսավ հրատարակել «Արձագանք» անունով թերթիկ մը՝ 5 000 օրինակով։ Նպատակն է այս թերթիկով հանրության ծանոթացնել Օժանդակի գործունեությունը։ Դժբախտաբար ցարդ միայն մեկ թիվ լույս տեսած է։

Առաջնորդարանի Ուսումնական խորհուրդ.— Առաջնորդարանի Ուսումնական խորհուրդը, որուն ատենապետուհին է տիկին Վերժին Էքսերճյան և ատենադպիրը՝ պր. Սուրեն Մանվելյան, անցյալ տարեշրջանին թղթակցություններով և մասնակի այցելություններով կապ պահեց թեմի դպրոցներու խնամակալությանց հետ։

Ուրախալի է, որ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության Կրթական հանձնախումբը կգործակցի Ուսումնական խորհուրդին հետ, և պատրաստ է իր լավագույնը ընելու թեմի դպրոցներուն ներկայի անգոհացուցիչ վիճակը բարելավելու բարոյապես և նյութապես։

Վերջացող տարվան մեջ Բարեգործականը երեք տարբեր առիթներով 800 դոլլարի օգնություն ըրավ Նյու-Յորքի շրջանի Հայկազյան, Արամյան և Դուրյան դպրոցներուն, որոնք թաղային վարժարաններ ըլլալով չեն վայելեր եկեղեցիներու օժանդակությունը։ Իսկ առաջնորդարանը իր գանձեն 200 դոլլար հատկացուցած է Հայկազյան և Արամյան դպրոցներու ուսուցչի հետևյալ թոշակներուն։

Կիրակնօրյա դպրոցներու կեդրոնական խորհուրդ.— Թեմի Կիրակնօրյա դպրոցներու կեդրոնական խորհուրդը, որուն ատենապետն է արժանապատիվ Տ. Վարդան քահանա Մկրյան, վերջացող տարեշրջանին նկատելի արդյունք ձեռք բերած է։ Թեմական խորհուրդը 5 000 դոլլարի բյուջեն հատկացուցած է 1957 մայիս 1-են մինչև 1958 մայիս 1-ի տևողության՝ Կիրակնօրյա դպրոցներու դասագրքերու պատրաստության, ուսումնասիրություններ կատարելու և տեսողության հայտագրեր կազմելու համար։ Այս գումարեն վերջերս Կիրակնօրյա դպրոցներու կեդրոնական խորհուրդին վճարված է 1 800 դոլլար։

Կիրակնօրյա դպրոցներու կեդրոնական խորհուրդը ցարդ պատրաստած է վիճակագրություն մը թեմի Կիրակնօրյա դպրոցներու աշակերտության, ուսուցիչներու և ուսմանց ծրագրերու և դասագրքերու վերաբերյալ։ Կազմակերպած է Կիրակնօրյա դպրոցներու տնօրեններու համագումար մը։

Դպրաց դասերու միություն.— Վիճակիս Դպրաց դասերու միությունը 11 տարվան կյանք ունի։ Միության դիվանի անդամներն էին նախորդ շրջանին՝ Ջան Քոչյան, ատենապետ, Հովհաննես սարկավագ Գասպարյան՝ փոխ-ատենապետ, օրիորդ Սիլվիա

Փարպատյան՝ ատենադպիր, Եդվարդ Օհանյան՝ գանձապահ։

Միությունը անցնող տարեշրջանին նաև սարքած է շարք մը լսարանական ժողովներ։

Անշարժ կալվածոց գնումներ և եկեղեցական ձեռնարկներ.— *Վերջացող տարեշրջանի ընթացքին թեմի կարգ մը համայնքներու կողմե անշարժ կալվածներ գնելու կամ եկեղեցիներ շինելու ջանքեր եղան։*

Լոնգ Այլենդի մեր համայնքը ավարտեց շինությունը եկեղեցվո, որ իր տեսակին մեջ տեսարժան կառույց մըն է։ Այս եկեղեցվո շինությունը արժեց շուրջ 300 000 դոլլար։ Եկեղեցվո օծումը կկատարվի շուտով։

Իսկ Ս. Լուիզի նորակազմ համայնքը ավարտեց եկեղեցվո շինությունը և օծումը կատարվեցավ 1956 դեկտեմբեր 23-ին։ Եկեղեցին կկոչվի Ս. Ծաղկաթ։

Ուեստ Պալմենի մեր փոքրիկ համայնքը ծախու առավ կալված մը առաջնորդարանի անունով։ Ներկայիս նորոգություններ կկատարվին։ Ներքին հանգանակությամբ 10 000 դոլլար գոյացուցած են արդեն և մնացյալ 5 000 դոլլարը պիտի կարենան մեջտեղ բերել հառաջիկային։

Սպրինգֆիլդի մեր համայնքը վերջերս գնեց եկեղեցի մը, որուն վրա նորոգություններ կկատարվին։ Իրենց միջոցներով այդ նպատակին համար գոյացուցած են շուրջ 10 000 դոլլար։

Նորթ Ֆիլադելֆիայի համայնքը 12 էյքեր տարածությամբ գետին մը գնեց 25 000 դոլլար արժեքով։ Հետամուտ են ի մոտո այդ գետնին վրա շինել նոր եկեղեցի մը և մշակութային տուն մը։

Վոկիգանի մեր շատ փոքր համայնքը գետին մը գնեց դեռ վերջերս լավ թաղի մը մեջ։ Ծրագիր ունին եկեղեցի մը և սրահ մը շինել մոտավոր ապագային։

Էվենստոնի համայնքը շինեց սրահ մը, որուն համար ծախսեց շուրջ 45 000 դոլլար։

Դիտրոյտի համայնքը պիտի շինե նոր եկեղեցի մը և մշակութային տուն մը։ Կնախատեսվի այդ շինության համար ծախսել շուրջ 500 000 դոլլար։

Բոստոնի համայնքը պիտի շինե նոր եկեղեցի մը և մշակութային տուն մը։ Կնախատեսվի այդ շինության համար ծախսել 500 000 դոլլար։

Ուսանողներ.— *Անցնող տարեշրջանին ևս առաջնորդարանը սատարեց աստվածաբանական 14 ուսանողներու, որոնք կփափագին եկեղեցական ըլլալ։*

Հայաստանյայց Եկեղեցվո Երիտասարդաց կազմակերպություն.— *Հայաստանյայց Եկեղեցվո Երիտասարդաց կազմակերպությունը, որ 11 տարվան կյանք ունի, 1956—1957 տարեշրջանին, իր 33 մասնաճյուղերով և 1 000 անդամներով, ունեցած է արդյունավոր գործունեություն։*

Կազմակերպության դիվանի անձնակազմն էր՝ Նուպար Տոբյան՝ ատենապետ, Նշան Էսկիճյան՝ փոխ-ատենապետ, օրիորդ Արփինե Դավիթյան՝ ատենադպիր, Ալեքս Տատուրյան՝ գանձապահ։

Կազմակերպությունը անցնող տարեշրջանին երկու անգամ սարքած է Կիրակնօրյա դպրոցներու ուսուցչաց հատուկ համաժողովներ, գումարած է նաև շրջանային ժողովներ՝ Ուոթերթաունի, Նյու-Յորքի, Չիկագոյի և Դիտրոյտի մեջ։ Հրատարակած է կազմակերպության կանոնադրությունը 3 000 օրինակով։ Ջանքեր ըրած է սպառելու իրենց հրատարակած Նարդեյի «Քրիստոնեական» գիրքը, և «Հայ Եկեղեցվո աղոթքներ» անունով գրքույկը։ Զարկ տված է թեմին մեջ հիմնվելիք Հովեր Ճեմարանի կրթաթոշակի հիմնադրամի մը հաստատման։ Կանոնավոր և ճոխ բովանդակությամբ շարունակած է հրատարակությունը պաշտոնաթերթ «Արմինիըն Գարդիըն»-ի։ Հետամուտ եղած է թեմի մանուկներու ամառնային բանակի մը հաստատման համար նյութական ապահովել։

Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Վազգեն Ա. Կաթողիկոս կոնդակ մը տվավ կազմակերպության 10-րդ տարեդարձի առթիվ։ Կազմակերպության կեդրոնական խորհուրդը այդ կոնդակը անգլերեն թարգմանեց և առաջնորդ սրբազանի հրահանգով թեմիս մեջ հաստատված «Կազմակերպության օր»-վան առթիվ կարդացվեցավ եկեղեցիներու բեմեն քարոզի տեղ։ Իսկ կազմակերպությունը, իբրև երախտագիտության Վեհափառի շնորհաբեր կոնդակին, որոշած է գոյացնել գումար մը, որ պիտի հատկացվի Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի ավագ խորանի նորոգության։

Էջմիածնի տպարանի հանձնախումբ.— *Ս. Էջմիածնի տպարանի հանձնախումբը, որ կազմված էր շուրջ տարի մը առաջ, դեռ վերջերս փակեց բացված հանգանակությունը։ Եղած նվիրատվություններն արդեն գոյացած է 143 000 դոլլար։ Ներկայիս բանակցություններ կկատարվին հանձնախումբի կողմե՝ Վեհափառ Հայրապետի ցուցմունքին և հանձնարարության համաձայն կատարելու տպարանի մեքենաներու գնումը։ Այդ մեքենաներու համար կնախատեսվի ծախսել շուրջ 150 000 դոլլար։ Տպարա-*

նի տարվածքը պիտի առաքվի Էջմիածին, Վեհափառ Հայրապետի հրահանգով, իբր հառաջիկային պատրաստ ըլլա տպարանի շենքը, որուն վրա այժմ նորոգութիւններ կկատարվին։

Էջմիածնի տպարանի հանձնախումբի դիվանի անդամներն են՝ պարոնայք Երվանդ Աղաճանյան՝ ատենապետ, Զարլզ Գարակյոզյան՝ գանձապահ, Տիգրան Սմսարյան՝ ատենադպիր։ Պր. Աղաճանյան դնահատելի դործ կատարած է տպարանի հանդանակութիւնը արդյունավոր ընծայելու համար։

«Նեշընալ գաունսիլ ավ չըրչզ ավ Քրայստ» մարմնո անդամակցութիւն.— Անցյալ տարվան Թեմական պատգամավորական ժողովի կողմե տրված որոշումը գործադրելով, Թեմական խորհուրդը նախ Ազգիս Վեհափառ Հայրապետի արտոնութիւնը ապահովեց և ապա բանակցութիւն վարեց անդամակցելու «Նեշընալ գաունսիլ ավ չըրչզ ավ Քրայստ» մարմնույն, որուն տարեկան ընդհանուր ժողովին մեջ պիտի վավերացվեր առաջնորդարանիս դիմումնագիրը և հաստատվեր անդամակցութիւնը։

Առաջնորդարանիս հիշյալ մարմնույն անդամակցութիւնի հաստատագիրը ցարդ չէ ստացված։ Հարկ է այս ուղղութիւնամբ դարձյալ փորձեր ընել։

Երուսաղեմի Պատրիարքության նվիրակը.— Երուսաղեմի Առաքելական Աթոռոն Նորին Ամենապատվութիւն Տ. Տիրան պատրիարք սրբազանի կարգադրութիւնամբ՝ դերապատիվ Տ. Հմայակ ծայրագույն վարդապետ Ինդոյան, որ Վեհափառ Հայրապետի հրահանգով վիճակես մեկնած էր մասնավոր առաքելական գործով, իբրև նվիրակ վերադարձավ՝ Թեմիս մեջ կատարելու նվիրահավաքումի գործ հօդուտ Հայ Երուսաղեմի։

Առաջնորդ սրբազան հոր հետ Թեմական խորհուրդս ամեն կերպով աջակից եղավ նվիրակ հայր տուրին, անոր առաքելության գործը արդյունավոր ընծայելու։ Առաջնորդ սրբազանի նախագահության տակ կազմված է «Հայ Երուսաղեմի օգնության կեդրոնական հանձնաժողով»մը, որուն դիվանի անդամներն են՝ պարոնայք Ռիչարտ Գրեգորի՝ ատենապետ, Լևոն Արալանյան՝ գանձապահ, տիկին Վերժին Էքսերճյան՝ ատենադպիր։

Իսկ առաջնորդ սրբազան հայրը, խորհուրդիս դիտութիւնամբ մասնավոր շրջաբերականով մը Խաչվերացի տոնը թեմիս մեջ նշանակած է իբրև մնայուն Երուսաղեմի օր, և այդ օրվան առթիվ թեմի եկեղեցիներուն մեջ գոյացած գումարները պիտի հատկացվին Երուսաղեմի Պատրիարքության՝ առաջնորդարանի միջոցով։

Եզրափակում.— Թեմական խորհուրդս, առաջնորդ սրբազան հոր նախագահության տակ, շնորհիվ վիճակիս հոգևոր դասուն, ծխական խորհուրդներուն, ենթակա մարմիններուն և հավատացյալ ժողովուրդին նվիրումին և գործակցության, իր ծառայության տարեշրջանը բոլորեց, կատարելով, ըստ կարելվույն, իր պարտականությունը հօդուտ Հայաստանյայց Ս. Եկեղեցվո պայծառության։

Իբրև մեկ թեմը Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցվո, առաջնորդարանս կմնա հավատարիմ նվիրապետական Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռին և անոր արժանավոր Գահակալին՝ Նորին Ս. Օծության Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ Տ. Տ. Վազգեն Ա. Կաթողիկոսին։

ՄԱՄԲՐԵ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ՝ նախագահ
ԼԵՎՈՆ ԱՐԱԼԱՆՅԱՆ՝ ատենադպիր
ՏԱՏՈՒՐ ՏԱՏՈՒՐՅԱՆ՝ ատենապետ

(Արտատպված որոշ կրճատումներով Ամերիկայի հայոց առաջնորդարանի պաշտոնաթերթ «ՀԱՅԱՍՏԱՆՅԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻ» ամսագրի 1958 թ. № 2-ից)